

lida koja spava

jeste uzaludna snaga noći u kojoj se ne sanja zatvorenih očiju u kojoj se ne sanja zauzdanom mladošću u kojoj se budan biva i budan postaje

Lida koja spava jeste neverovatan put akord istočnih klavira u zrenju stalnosti suština što žudi van uzanog tela da ima oko zatvorenog oka

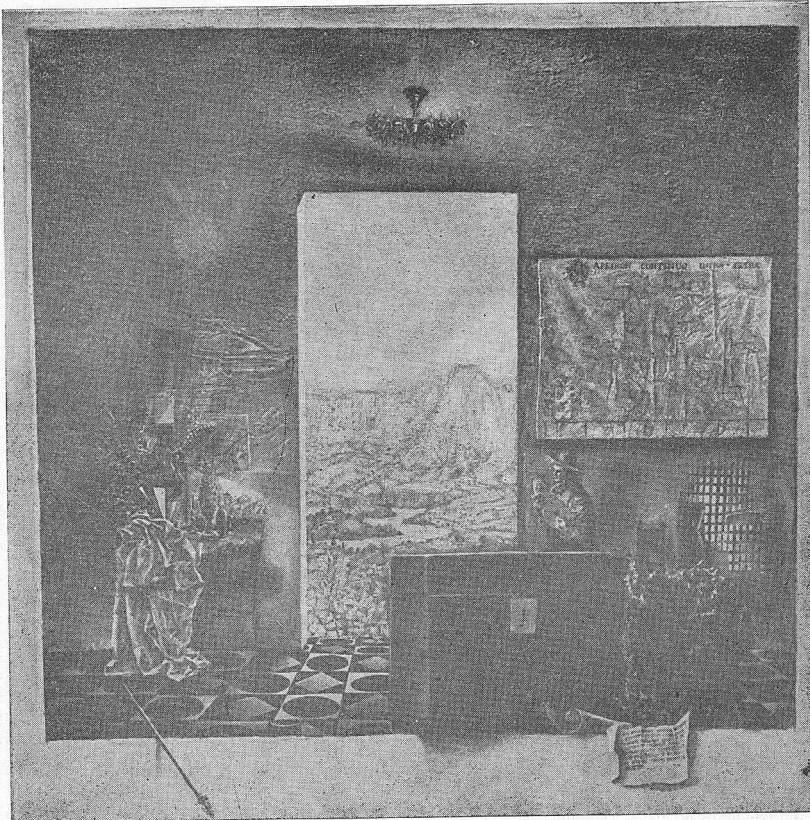
Lida koja spava i nije budućnost ona je pozadina bez koje se ne može tragika bele nesrazmere žeđi

*Lida spava
Lida ipak sanja
a stvari nestaju čudno se okreću*

ovaj uzaludan dan

ovaj pogrešan san ovaj uzaludan dan ne promaši uvek svoje obezглаvljeno značenje iako ja stojim a okolo prolazi ja tražim a okolo prolazi ja gledam a nešto prolazi

*odbacite san mada je kvalitet života zamislite lake žene ljude ptice i druge biljke zamislite ovo vreme puno sebe ovo vreme što neumorno zaluduje usporenu gravitaciju ovo vreme medicinu budućih vremena šta tu može
moja prolazna moja prazna arterija blizine kad ja hodam (ja lutam)
ja hoću a nešto prolazi*

LEONID ŠEJKA soba na dohvatu vulkana

smanjuje u tvrdju otpornu bodlju koja ne lista i ne krvvari.

Sedam i deset, vreme da čutiš, vreme da budeš sam, vreme da premeravaš do sadnu sobu dugim umornim koracima, da držiš ruke na ledima, da gledaš kroz prozor, da rasejano prelitavaš davno pročitane knjige, da sediš i zuriš u mrak, da cviliš i urlaš u ovoj tamnici koju si skupio platio, u ovom napuštenom zamku punom slepih miševa, praznih zidova i podruma, u ovoj vodeničari na kraju sveta, na presahloj vodi, dok bled plamen lojanice osvetljava brašnjavu paučinu na pomećnim gredama, u ovoj baraci, u ovom sanduku sa krevetom i električnom grejalicom, i WC-om, i kupatilom, i malom bibliotekom, i bečadima, i sa ormarom i svim ostalim znacima njegove otpornosti i samoće.

Zavesa na prozoru pada iz njegovih ruku, kao velike zavesne na evropskim scenama devetnaestog veka, posle petog čina herojskih tragedija.

III

„Dragi prijatelju, pročitao sam prve dve glave vaše proze sa razumljivim interesovanjem. Vi i sami znate da moje interesovanje nije nimalo literarno, i ja vam neću govoriti o vašem stilu, rečniku, kompoziciji, itd., o svemu onome što vi svakako poznajete bolje od mene. U svemu tome što ste napisali na ovih nekoliko stranica, nesumnjivo sa strpljenjem kome vas je naučila poezija, u svemu tome ima nešto prijavno i nepošteno, bez obzira na to što su vaše pobude možda najpoštenije. Vi pokušavate da pišete o nekom drugom čoveku, hoćete da udete pod njegovu kožu, da se identifikujete sa njim, da mislite njegove misli, da trpite njegove bolove (o kakvoj to telepatiji trebalo bi da sanjate!), a da u isto vreme sačuvate svoju sopstvenu svest, jasnu i neumoljivu, i da svojim perom kao skalperom jurite po mom mozgu neku misao, ili detalj, ili zametak misli, koji ni meni samom nije dovoljno jasan. Konačno, koliko objektivnih činjenica znate o meni? Oko čega pletete mrežu svojih melodičnih rečenica, oko kakve to magle, i koji vas to razliko teraju da se tako bavite jednim čovekom, pogotovu čovekom koji svaki dođer odbija, čovekom koji, kao ja, nema pouzdanja u svoje prijatelje, niti u bilo kakvu trajnost bilo čega? Sta vas navodi na taj vaš pipavi detektivsko-psihanalitički trud, ko vas goni da mojom rukom milujete razgolićeni trbuh te famozne učiteljice one noći u Biljuricama, da mojim usnama ispijate moju duplu klekovaču u onom malom beogradskom bifeu, šta vas to tera da gledate one mokre ljubičaste gaćice preko puta mog prozora, posute injem?

Kao što vidite, ja imam puno razloga da se branim od vas i vaših namera, kao što imam puno razloga da živim ovačako kako živim.

Međutim, i pored toga što imam razloga da vas ne pošujem, što vaš spisateljski posao smatram nečovečnim, neću se braniti od vas, neću od vas tražiti da odustanete od svega posla koji vam, verovatno, pruža mnogo teškoća u kojima uživajte. Hteo bih samo jedno pitanje da vam postavim: šta hoćete da postignete svojom knjigom? Da me izvučete iz zidova moje samoće, iz mog prividnog života, da me podsetite na moj pol, na moju krv, na moj mozak, na moje dužnosti, na moju borbu, da me uvučete u metez primorskih trgova, u haos saobraćaja, u lavirinte ljudskih odnosa, u borbe koje će biti izgubljene i bez mene? Hoćete li da zapalite u meni neku kosmičku česticu, da probudite moju savest i moju gladi? Vi, kao što vidim, opisujete moje nevolje, pomišljate li, međutim, na neke kojima bih bio izložen kada; bih razvalio vrata svoje mansarde i bacio se u svet, i ponovo preživeo sve što sam već preživeo? Ili želite mene da iskoristite kao primer i pouku drugima? Ako želite meni da pomognete, budite mi prijatelj. Meni je potreban prijatelj, onakav kakav ja mogu da budem drugom čoveku, a ne literatura, tako filantropska a bestidna, i tako bezobzima. Ako želite da pomognete drugima, budite tim drugima prijatelj, saborac, ljubavnik, ratni drug, muž, šta god hoćete, ali budite u čistim ljudskim odnosima sa njima. Ukoliko je to uopšte moguće.

Ja sam izabrao svoj način života (bio sam prinuđen da ga izaberem, i ne možete mi reći da nisam isprobao sve načine, sve drugačije odnose sa ljudima); mislim da je teško biti prijatelj. A život je za mene značio i prijateljstvo, saglasnost, ljudskost sa ljudima. Zatvorio sam se u svoja maštanja, i imam već puno uspomena iz onoga što se dogodilo samo u mom mozgu. Kakvu prednost imaju vaše uspomene iz stvarnosti prema mojim zamišljenim uspomena? I jedno i drugo je dim i pepeo, nekoliko krhotina u ništavilu, crni trag vatre na kamenu, zardala ukosnica i perče zemičke na pesku. Ono što je prošlo i ono čega nije bilo ravnopravno su ništa pred sadašnjim trenutkom. Ne slažete se? Da, ono što je stvarno bilo, i prošlo, ostavija nekakav trag: grob, staro pismo, požutele fotografije, ordenje, sazidana kuća, železnička pruga, opštinska arhiva. Da, razumem: pitanje sadašnjeg trenutka. Život je pitanje sadašnjeg trenutka. Sta je njegov sadržaj, bez obzira na sutra, bez obzira na trajnost, na presude, itd.?

Pa, evom vam: moj sadržaj je spojnostvo. Sedim ovde u Topčideru, za okruglim drvenim stolom, na klupi koja se

oko njega obavija u nepotpunom polukruhu. Nekoliko mirnih borova predamnom, paviljoni i klupe u čijim su drvenim zidovima i naslonima urezana imena, datumi, inicijali, sasvim požuteli platan i kesteni, široki i kosi zraci sunca što zahvataju to prazno granje i još malo zлата u njemu, zemlja pokrivena lišćem, svetlošću krugovi ispod svakog drveta; mir, kao nikada pre, kao nigde pre, u ovim ljubičastim jesenjim odevima zemlje, zrelosti i mir, nešto što se telesno taloži u meni i nalazi svoj red, svoj praznik, svoju tištinu; brzo nestajanje sunca, ali dan još traje. Dve stare dame, pod jesenjim šeširima, u ovom taložanju pod jesenjim lišćem, jedna tužna lišća, svetlosti, zemlje, tela, jedina tužna zrelost. Sve je veliki zagrljaj, i ovi mirni široki krugovi ptica u nebu, i blagi zamasi krila, i sunce čija se pruga brzo pomera ka ivici stola, a ničim to ne uspevam da je zadržim.

Jedan čovek u plavom kombinezonu, sa džakom na ledima. Dim sa topčiderske železničke stanice. Žene koje skupljaju suvo opalo granje. I više nikakav pokret, nikakav dah, nikakav strah, potpuna saglasnost u svemu, i nikad ništa video ni doživio tako mirno, i nikad ništa čuo tako jasno, izrezano u vazduhu, u ćutanju, kao u ovom danu koji je skrtačen brdom na zapadu.

Godinama je u meni sazrevao ovaj dan. I dok me sada obliva žuto, pozno sunce, i vetar leprša papirima na ovom drvenom stolu, papirima koje sam prilično kamenjem, sazajem da tako sazrevao zelenkastu haljinu jedne mlade devojkice dok smo šetali duž jedne vojvođanske železničke pruge, kroz prvu garuž suttona, kroz poslednje zlato jeseni, pored telegrafskih stubova koji su seklili i premeravali taj crni beskraj crne zemlje, pustih polja i otvorenog neba. Duboki tragovi točkova bili su zatrpani lišćem i putevi su se gubili u zlatnoj i garavoj perspektivi, pored crne zemlje zgnječene nagorelim železničkim prugovima, putevi utabani, stvoreni jedino udarcima bosih tabana, opanaka, cokula, ljudskih nogu, i prolascima večernjih stada. Sad dopire taj dan i do ovog časa, potpuniji i zretliji i dublji nego što je bio, nego što je ikada mogao biti. Sve se sleglo u vreme, sve se nataložilo i zgusnulo, ustajalo se na liniji jedne jasnije i sigurnije vrednosti. Sve minule jeseni u ovoj sada jeseni, sve ljubavi u ovim sada usnama, sva mora u ovoj kapi koja se sama izdvaja iz nebitnih voda i teče svoj tok. Gorčina cigarete koju pušim do nokata, cigareta kroz koju usisavam oce oblačni zapad, ovaj vetar, ovaj poslednji mir,

kad svaka kost leže u svoj zglob, svaka poluga na svoj oslonac, svaki san u svoju noć, svaki poljubac na prave usne, kad se svaka posledica jasno spaja sa svojim razlogom, ovaj jasni predmet sa svojom rukom koja ga hvata, javjacija čistih zvezda između dva ista sunca, nad dotrajalom suvom travom ravnice.

Ali šta sam to naročito, šta sam to presudno i sudbonosno saznao danas, može li se to opipati nekom vidljivom misliju, može li se definisati i napisati? Eto, ostaju samo deskriptivne i analogije, pučka batrganja da se iskustvo inteligencije kože prenese u inteligenciju mozga, da se sve što se već reklo kaže danas definitivno, da se ta apsolutna kohezija proklamuje ovom svetlu punom zidova; kineski zid, berlinski zid, zid između tvoje i moje sobe, između tvoje i moje psihologije, svuda samo zidovi koji sprečavaju naše moguće sporazume, naše ljudske relacije, naše odnose. Samo puklo batrganje, samo duga i spora borba, samo svi razbijakći alati polomljeni i otupeli, samo ovaj vetrovitiji jesenji topčiderski dan sa svojom zrelost i tužnom mudrošću, sa svojom idejom identifikacije, humanosti i saglasnosti, samo ta sentimentalna nada, i ništa, opet krto i suvo lišće, u svim oblicima nemira, nevera u sve pred ovim zidovima. Ja bar izmišljam zidove koji me štite, a koji ne pritiskaju ni vašu ni tuđa leđa.

Ovaj dan, ovaj peti novembar; godinama pripreman dan, rasplinjavanja se bez znaka i traga, razlaže se na uspomene i opseme, na promakle mogućnosti, i ostaje samo to što jeste i što samo i može da bude: vetar, malo hladnog sunca u opustošenom drveću, utisak od nekog sećanja (čak ne ni sećanje samo!), blago kucanje u vrhovima prstiju, zid sa pu-zavicom, oljušten i trošan, i ova već hladna ručka što piše sve teže. Dan od čega simbolično ostaje samo nekoliko svetlih mrlja na nebu, nekoliko užarenih mrlja oblaka, kao kapi rastopljenog bakra, i to je, najzad, sve. Sutra će ovaj dan biti prošlost kao da ga nije ni bilo.

Nadam se da će vam ove moje rečenice kazati nešto o mojim razlozima i zadovoljstvima i o mogućnostima mog ćutanja i moje samoće. Ne želim da sprečavam, konačno, vašu radozalnost, ali bih htio da vam nagovestim teškoću u koje se upuštate. Drugi čovek kao druga planeta, velika zvezdana noć između nas, nedokrajnje putevi, zid među nama koji sve zaustavlja, zid kroz koji prolazi samo vreme, podjednako pravedno prema vama i prema meni, vreme kao jedina pravda. Tačka u vremenu u kojoj će vaše borbe i moja ćutanja imati iste dimenzije i istu vrednost. Zapravo sam samo to htio i da vam kažem.

Vaš Andrija Koviljac.“